

EURÓPA TANÁCS

MINISZTERI BIZOTTSÁG

A Miniszteri Bizottság Rec(2002)5 számú Ajánlása a tagállamok számára a nők erőszakkal szembeni védelméről¹

(Elfogadta a Miniszteri Bizottság 2002. április 30. napján, a Miniszteri Megbízottak 794. ülésén)

A Miniszteri Bizottság az Európa Tanács Alapszabálya 15.b Cikkében foglaltak alapján

Újra megerősítve, hogy a nők elleni erőszak a férfiak és nők közötti hatalmi viszonyok egyenlőtlenségének eredménye, s ezen erőszak a női nemmel szembeni súlyos diszkriminációhoz vezet, mind a társadalomban, mind a családon belül;

Megerősítve, hogy a nők ellen erőszak egyaránt sérti és csorbítja, illetőleg lehetetlenné teszi a nőket megillető emberi jogok és alapvető szabadságok érvényesülését;

Megjegyezve, hogy a nők elleni erőszak a nők fizikai, pszichológiai és/vagy szexuális integritásának sérelmét jelenti;

Aggodalommal jegyezve meg, hogy a nők gyakran többszörös diszkrimináció tárgyai a nemük és származásuk alapján egyaránt, ideértve az emberi jogaikkal és személyes szabadságaikkal össze nem egyeztethető tradicionális vagy szokáson alapuló gyakorlatok áldozatait;

Tekintetbe véve, hogy a nők elleni erőszak szembenáll az egyenlőség és a béke megteremtésével, és jelentős akadályát képezi az állampolgárok biztonságának és a demokráciának Európában;

Aggodalommal jegyezve meg a nők elleni családon belüli erőszak nagyságrendjét, függetlenül a családformától, és nők elleni erőszak nagyságrendjét a társadalom minden szintjén;

Sürgetőnek tartva e jelenség elleni harcot, amely minden európai társadalomra hatással van és azok minden tagját érinti;

Felidézve az Európa Tanács Második csúcstalálkozásán elfogadott Zárónyilatkozatot (Strasbourg, 1997), melyben az államfők és a tagállamok kormányai megerősítették elkötelezettségüket a nők elleni erőszak és a nők szexuális kizsákmányolása minden formájának leküzdésére;

¹ A Miniszteri Megbízottak Eljárási Szabályzatának 10.2c Cikkével összhangban Svédország fenntartotta magának a jogot ezen Ajánlás 54. bekezdésének teljesítésére vagy nem teljesítésére.

Szem előtt tartva az Európai Emberi jogi Egyezmény (1950) rendelkezéseit, és ezen egyezmény szerveinek esetjogát, melyek biztosítják *többek között* az élethez való jogot és a kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmóddal illetve büntetéssel szembeni védelem jogát, a szabadsághoz és biztonsághoz, valamint a tisztességes tárgyaláshoz való jogot;

Tekintetbe véve az Európai Szociális Kartát (1961) és a felülvizsgált Európai Szociális Kartát (1996), különösen az ezekben foglalt rendelkezéseket a nők és férfiak közötti egyenlőségről a foglalkoztatással összefüggésben, szintén tekintetbe véve az Európai Szociális Karta Kiegészítő Jegyzőkönyvét, mely biztosítja a kollektív panasz intézményét;

Felidézve a Miniszteri Bizottság alábbi Ajánlásait az Európa Tanács tagállamai számára: R (79) 17 számú Ajánlás a gyermekekkel szembeni rossz bánásmód elleni védelemről, R (85) 4 sz. Ajánlás a családon belüli erőszakról, R 85 (11) sz. Ajánlás az áldozatok büntetőjogi és büntetőeljárásjogi helyzetéről, R (87) 21 sz. Ajánlás az áldozatoknak nyújtandó segítségről és az áldozattá válás megelőzéséről, R (90) 2 sz. Ajánlás a családon belüli erőszakkal kapcsolatos szociális intézkedésekről, R (91) 11 sz. Ajánlás a gyermekek és fiatal felnőttek szexuális kizsákmányolásáról, pornográfiájáról, prostitúciójáról és kereskedelméről, R (93) 2 sz. Ajánlás a gyermekbántalmazás mediko-szociális aspektusairól, R (2000) 11 sz. Ajánlás a szexuális kizsákmányolás céljából történő emberkereskedelemmel szembeni fellépésről és a Rec (2001) 16 számú Ajánlás a gyermekek szexuális kizsákmányolással szembeni védelméről;

Úgyszintén felidézve az Európa Tanács által rendezett Nők és férfiak egyenlőségéről szóló 3. Európai Miniszteri Konferencia Nyilatkozatait és Határozatait (Róma, 1993);

Szem előtt tartva a Nők elleni erőszak kiküszöböléséről szóló ENSZ Nyilatkozatot (1993), a Nőkkel szemben alkalmazott hátrányos megkülönböztetés (diszkrimináció) minden formájának kiküszöböléséről szóló ENSZ Egyezményt (1979), az ENSZ Nemzetközi szervezett bűnözés elleni Egyezményét és ennek az emberkereskedelem, különösen a nőkkel és a gyermekekkel való kereskedelem megelőzéséről, visszaszorításáról és megbüntetéséről szóló Kiegészítő Jegyzőkönyvét (2000), a Nők IV. Világkonferenciáján elfogadott Cselekvési Tervet (Peking, 1995), valamint a ENSZ Közgyűlés által elfogadott Határozatot a Pekingi Nyilatkozat és Cselekvési Terv végrehajtását célzó további akciókról és kezdeményezésekről (23. rendkívüli ülés, New York, 2000. június 5-9.);

Szem előtt tartva a Gyermekek jogairól szóló ENSZ Egyezményt (1989), s úgyszintén ennek a gyermekek eladása, gyermekprostitúció és gyermekpornográfia tárgyában született Fakultatív Jegyzőkönyvét (2000);

Úgyszintén szem előtt tartva a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet 182. számú Egyezményét a gyermekmunka legrosszabb formáinak betiltásáról és felszámolására irányuló azonnali lépésekről (1999) és az (R 190) számú Ajánlást a gyermekmunka legrosszabb formáiról (1999);

Felidézve a nemzetközi humanitárius jog alapelveit, és különösen a Negyedik Genfi Egyezményt a polgári lakosságnak a háború idején való védelméről (1949) továbbá az ehhez kapcsolódó I. és II. Kiegészítő Jegyzőkönyveket;

Felidézve úgyszintén a nemhez kapcsolódó bűncselekmények és a szexuális erőszak belefoglalását a Nemzetközi Büntetőbíróság Alapszabályába (Róma, 1998. július 17.),

Az alábbiakat ajánlja a tagállamok kormányainak:

I. Vizsgálják felül a jogrendszerüket és elveiket azzal a céllal, hogy:

1. garantálják a nők számára az emberi jogaik és alapvető szabadságaik elismerését, élvezetét, gyakorlását és védelmét;
2. tegyék meg a szükséges intézkedéseket, ahol az helyénvaló, annak érdekében, hogy biztosítsák a nők gazdasági és szociális jogainak szabad és tényleges gyakorlását;
3. biztosítsák minden intézkedés országos szintű koordinációját, valamint azt, hogy ezen intézkedések az áldozatok szükségleteire koncentráljanak, biztosítsák továbbá, hogy mind az illetékes állami intézmények, mind a nem-kormányzati szervezetek bekapcsolódjanak a szükséges – különösen ezen Ajánlásban említett – intézkedések kidolgozásába és végrehajtásába;
4. ösztönözzék minden szinten a nők elleni erőszakkal szembeni küzdelemmel foglalkozó nem-kormányzati szervezetek munkáját, és alakítsanak ki aktív együttműködést e szervezetekkel, ideértve a megfelelő logisztikai és pénzügyi támogatást.

II. Ismerjék fel, hogy az államok kötelezettsége, hogy kellő szorgalommal teljesítsék az erőszakos cselekmények megelőzését, nyomozását és megbüntetését, függetlenül attól, hogy e cselekményeket az állam vagy magánszemély követi el, valamint biztosítsák az áldozatok védelmét;

III. Ismerjék fel, hogy a férfiak által elkövetett nők elleni erőszak jelentős strukturális és társadalmi probléma, mely a nők és férfiak közötti egyenlőtlen hatalmi viszonyokon alapul, és ezért ösztönözzék a férfiak aktív részvételét a nők elleni erőszak leküzdését célzó akciókban;

IV. Ösztönözzenek minden jelentős intézményt, amely a nők elleni erőszakkal foglalkozik (a rendőrséget, az egészségügyi és szociális szakmákat) olyan közép- és hosszútávú koordinált akciótervek kidolgozására, melyek gondoskodnak az erőszak megelőzését és az áldozatok védelmét célzó tevékenységekről;

V. Segítsék elő a kutatást, adatgyűjtést és hálózatépítést nemzeti és nemzetközi szinten;

VI. Segítsék elő az egyenlőség kérdésével s különösen a nők elleni erőszakkal foglalkozó felsőoktatási programok és kutatóközpontok létrehozását, ideértve az egyetemek szintjét is;

VII. Fejlesszék a kölcsönhatást a tudományos közösség, a témában tevékenykedő nem-kormányzati szervezetek, politikai döntéshozók és a törvényhozó, egészségügyi, oktatási, szociális és rendőri szervek között az erőszak elleni koordinált lépések megtervezése érdekében;

VIII. Fogadják el és hajtsák végre a jelen Ajánlás mellékletében leírt intézkedéseket, olyan módon, melyet a legmegfelelőbbnek tartanak az adott ország körülményei és preferenciái fényében, és e célból fontolják meg egy nemzeti cselekvési terv kidolgozását a nők elleni erőszak leküzdésére;

IX. Tájékoztassák az Európa Tanácsot jelen Ajánlás rendelkezéseinek országos szintű utánkövetéséről.

A Rec (2002)5 számú Ajánlás Melléklete

Fogalom meghatározás

1. Jelen Ajánlás céljából a “nők elleni erőszak” fogalma alatt minden olyan nemem alapuló/nemhez kötődő erőszakos cselekményt érteni kell, mely a nők fizikai, szexuális vagy pszichológiai sérülését vagy szenvedését eredményezi illetve eredményezheti, ideértve az ilyen cselekményekkel való fenyegetést, az ezekre való kényszerítést, illetve a szabadság önkényes korlátozását, tekintet nélkül arra, hogy e cselekményekre a köz- vagy magánszférában kerül sor. A nők elleni erőszak magában foglalja többek között, de nem kizárólag az alábbiakat:

a. a családban vagy egyéb közös háztatásban előforduló erőszak; e körbe tartozik *többek között* a fizikai és mentális agresszió, érzelmi és pszichológiai abuzus, a nemi erőszak és szexuális abuzus, a vérfertőzés, a házastársak, rendszeres vagy alkalmi partnerek, illetve élettársak közötti nemi erőszak, a becsület nevében elkövetett bűncselekmények, a nőknél végzett genitális és szexuális mutiláció (csonkítás) és a nőkre sérelmes egyéb tradicionális szokások, mint például a kényszerházasság;

b. A társadalomban előforduló erőszak, ideértve többek között az alábbiakat: nemi erőszak, szexuális abuzus, munkahelyi, intézményekben, illetve bárhol elkövetett szexuális zaklatás és megfélemlítés, nőkereskedelem szexuális vagy gazdasági kizsákmányolás céljából, és szexturizmus;

c. az állam, illetve állami alkalmazottak által elkövetett vagy eltűrt erőszak;

d. a nők emberi jogainak megsértése a fegyveres konfliktusokban, különösen a túszszedés, kényszerű eltávolítás, szisztematikus nemi erőszak, szexuális rabszolgaság, kényszerterhesség, illetve szexuális vagy gazdasági kizsákmányolás céljából végzett emberkereskedelem.

A nők elleni erőszakra vonatkozó általános intézkedések

2. Az államok felelőssége és érdeke, s egyúttal prioritás a nemzeti politikák részére, hogy biztosítsák a jogot a nők számára, hogy ne váljanak erőszak tárgyává, bármilyen formában történik is az erőszak, illetve bárki is az elkövető. Evégből az államok nem hivatkozhatnak a szokásokra, vallásra és a tradícióra, annak érdekében, hogy kitérjenek e kötelezettség elől.

3. A tagállamok vezessenek be, és - amennyiben szükséges - fejlesszék tovább és/vagy tökéletesítsék a meglévő erőszak elleni nemzeti politikákat, az alábbiakra alapozva:

a. az áldozatok maximális biztonsága és védelme;

b. a viktimizált nők megerősítése olyan optimális támogatási és segítő struktúrákkal, melyek elkerülik a másodlagos viktimizációt;

c. megfelelő változtatások a büntető és a polgári jogban, ideértve a bírósági eljárást;

d. a köztudatosság növelése valamint a gyermekek és fiatalok oktatása;

e. a nők elleni erőszakkal szembekerülő szakemberek speciális képzésének biztosítása;

f. megelőzés minden érintett területen.

4. E körben szükséges lesz egy, amennyiben lehet országos szintű kormányzati koordinációs intézmény vagy testület felállítása – ahol szükséges együttműködésben a regionális és/vagy helyi hatóságokkal -, melynek feladata a nők elleni erőszak leküzdését célzó intézkedések végrehajtása, illetőleg az erőszak elleni fellépés terén végrehajtott jogi reformok és új intervenciós formák rendszeres figyelemmel kísérése és értékelése, a nem-kormányzati szervezetekkel, a tudományos és egyéb intézményekkel konzultálva.

5. Fejleszteni kell a nemzeti és nemzetközi szintű kutatást, adatgyűjtést és kapcsolatépítést, különös tekintettel a következő területekre:

a. a nemi alapú bontást tartalmazó statisztikák, integrált statisztikák és egységes mutatók elkészítése, a nők elleni erőszak mértékének pontosabb felmérése céljából;

b. az erőszak közép- és hosszútávú hatásai az áldozatokra;

c. az erőszak hatása azokra, akik ennek tanúi, *többek között* a családon belül;

d. a nők elleni erőszak egészségügyi, szociális és gazdasági költségei;

e. az igazságszolgáltatás és a jogrendszerek hatékonyságának vizsgálata a nők elleni erőszak leküzdése terén;

f. a nők elleni erőszak okai, például azok a tényezők, melyek a férfiakat erőszakossá teszik, illetve azok a tényezők, amely miatt a társadalom eltűri az effajta erőszakot;

g. a színvonal-követelmények kidolgozása az erőszakkal szembeni fellépés terén.

Információ, köztudatosság, oktatás és képzés

A tagállamok

6. gyűjtsenek és a nagyközönség számára tegyenek elérhetővé információkat – ideértve integrált statisztikai adatokat – az erőszak különböző formáiról, és ezek következményeiről az áldozatokra nézve, igénybe véve ehhez minden lehetséges médiumot (írott sajtó, rádió és televízió stb.);

7. mobilizálják a közvéleményt konferenciák és információs kampányok szervezése és támogatása révén, abból a célból, hogy a társadalom tudatában legyen a problémának, s annak, hogy ez romboló hatással van az áldozatokra és a társadalomra általában, s ily módon a nőkkel szembeni erőszak kérdését nyíltan, elfogulatlanul illetve előítéletektől mentesen lehessen megvitatni;

8. foglalják bele a rendőrség, az igazságszolgáltatási, az egészségügyi és szociális területen dolgozók alapképzési programjába a családon belüli erőszakkal s úgyszintén a nők ellen irányuló erőszak minden egyéb formájával kapcsolatos bánásmód elemeit;

9. foglaljanak bele e szakemberek szakképzési programjába információt és képzést annak érdekében, hogy megismerjék annak módját és eszközeit, hogyan ismerjék fel és hogyan kezeljék a krízishelyzeteket, illetve azzal a céllal, hogy (tovább)fejlesszék az áldozatok fogadását, meghallgatását és a tanácsadást;

10. ösztönözzék a fent említett szakembereket speciális képzési programokban való részvételre, integrálva utóbbi programokat az előmeneteli rendszerbe;

11. ösztönözzék a nők elleni erőszakkal kapcsolatos kérdések befoglalását a bírák képzési programjába;

12. ösztönözzék az önszabályozó szakmákat, mint például a terapeuták, hogy fejlesszenek ki stratégiákat a szexuális abuzus ellen, melyet elkövethetnek hatalmi pozícióban lévő személyek;

13. szervezzenek tudatosság-növelő kampányokat a nők ellen irányuló férfi-erőszakról, hangsúlyozva, hogy a férfiaknak felelősséget kell vállalniuk tetteikért, és ösztönözve őket az erőszak mechanizmusainak analizálására és lebontására, illetve másféle magatartás elsajátítására;

14. vezessék be illetve erősítsék meg a társadalmi nemeket figyelembe vevő szemléletmódot az emberi jogi képzési programokban, továbbá erősítsék meg a szex-educációs programokat, melyek speciális jelentőséget tulajdonítanak a nemek egyenlőségének és a kölcsönös tiszteletnek;

15. biztosítsák, hogy a fiúk és a lányok egyaránt kapjanak olyan alapképzést, mely elkerüli a szociális és kulturális sémákat, előítéleteket és a sztereotíp nemi szerepeket; s mely magában foglal az önérvényesítésről szóló képzést, különös figyelemmel a problémás iskolás fiatalokra; képezzék ki a pedagógus hivatás minden képviselőjét arra, hogy integrálják a tanításukba a nemek egyenlőségének eszméjét;

16. foglaljanak bele a tantervekbe speciális információkat a gyermekek jogairól, a segélyvonalakról és intézményekről, ahol segítséget kaphatnak, és azokról a személyekről, akikhez bizalommal fordulhatnak.

Média

A tagállamok

17. ösztönözzék a médiát, hogy segítse elő a nők és férfiak sztereotípiáktól mentes, az ember és emberi méltóság tiszteletben tartásán alapuló ábrázolását, illetve kerülje az erőszakot és a szexet összekapcsoló programokat; amennyire lehetséges, ezen kritériumokat az új információs technológiák terén is vegyék tekintetbe;

18. ösztönözzék a médiát az olyan információs kampányokban való részvételre, mely felhívja a nagyközönség figyelmét a nők elleni erőszak jelenségére;

19. ösztönözzék olyan képzés szervezését, mely informálja és ráébreszti a média-szakembereket az erőszakot és a szexet összekapcsoló programok lehetséges következményeire;

20. ösztönözzék az olyan, média-szakembereknek szóló viselkedési kódexek kimunkálását, melyek tekintetbe veszik a nők elleni erőszak kérdését, illetve ösztönözzék a nők elleni erőszak és szexizmus kérdésével kapcsolatos feladatoknak a már létező vagy létrehozandó médiafigyelő szervezetek hatáskörébe történő utalását.

Helyi, regionális és városi tervezés

A tagállamok

21. ösztönözzék a döntéshozókat a helyi, regionális és városi tervezés terén, hogy vegyék tekintetbe a nők biztonsága megerősítésének és a közterületeken előforduló erőszakos cselekmények megelőzésének szükségességét;

22. lehetőség szerint tegyenek meg minden szükséges intézkedést e tekintetben, különösen a közvilágítás, a tömegközlekedés és taxi szolgáltatás

megszervezésével, az autóparkolók és lakóépületek tervezésével és kivitelezésével kapcsolatban.

A sértettek támogatása és védelme (fogadás, bánásmód és tanácsadás)

A tagállamok

23. biztosítsák, hogy az áldozatok, akár emeltek panaszt, akár nem, diszkrimináció nélkül kapjanak azonnali és széles körű, koordinált, multidiszciplináris és szakszerű munkán alapuló támogatást, ideértve az orvosi és igazságügyi orvosi vizsgálatot illetve kezelést, a poszt-traumás pszichológiai és szociális támogatással és jogi segítségnyújtással együtt; e támogatást a bizalmasságon alapulva kell biztosítani, ingyenesen, a nap huszonnégy órájában;

24. biztosítsák különösen, hogy a családon belüli erőszak áldozatai számára rendelkezésre álló minden szolgáltatás és jogérvényesítési eszköz a bevándorló nők részére is biztosítva legyen, amennyiben ők ezt kérik;

25. tegyenek meg minden szükséges intézkedést annak biztosítására, hogy az igazságügyi szakértői bizonyítékok és információk gyűjtése szabványosított protokoll és formák alapján történjen;

26. biztosítsanak kifejezetten az áldozatokhoz igazított dokumentációt, világosan és széleskörűen informálva őket a jogaikról, az általuk kapott szolgáltatásokról, s azokról a lépésekről, melyeket számításba vehetnek, illetve amelyeket tehetnek – függetlenül attól, hogy emeltek panaszt vagy sem –, valamint a további pszichológiai, orvosi és szociális támogatási valamint jogi segítségnyújtási lehetőségekről;

27. segítsék elő az együttműködést a rendőrség, az egészségügyi és szociális szolgálatok és az igazságszolgáltatás rendszere között, annak érdekében, hogy biztosítsanak ilyen fajta koordinált intézkedéseket, továbbá ösztönözzék és támogassák a nem-kormányzati szervezetek együttműködő hálózatának megalapítását;

28. ösztönözzék krízis-szolgáltatások létrehozását, mint például névtelen, ingyenes telefonos segélyvonalak az erőszak áldozatai és/vagy azon személyek számára, akik erőszakos helyzetekkel illetve az ezzel való fenyegetéssel kerültek szembe; rendszeresen kísérik figyelemmel a hívásokat és értékeljék a segítségnyújtás során kapott adatokat, kellő figyelemmel az adatvédelmi normákra;

29. biztosítsák, hogy a rendőrség és az egyéb jogalkalmazó szervek megfelelő módon, az ember és a méltóság tiszteletben tartásán alapulva fogadják, kezeljék és segítsék tanácsokkal az áldozatokat, valamint a panaszokat bizalmasan kezeljék; az áldozatokat késedelem nélkül, speciálisan képzett személyzet hallgassa meg, olyan helyszínen, mely alkalmas arra, hogy biztosítsa az áldozat és a rendőr közötti bizalmas kapcsolat kialakítását, s ha lehetséges, az erőszak

áldozatai számára biztosítani kell a lehetőséget arra, hogy amennyiben úgy kívánják nőnemű rendőr hallgassa meg őket;

30. e célból tegyenek lépéseket annak érdekében, hogy növeljék a rendőrök számát minden felelősségi szinten;

31. biztosítsák, hogy a gyermekekkel minden releváns szakban széleskörűen, specializált szakember foglalkozzon (az első fogadás alkalmával, a rendőrségen, az ügyészségen és a bíróságokon) és a segítségnyújtás a gyermek szükségleteinek megfelelően történjék;

32. tegyenek lépéseket annak érdekében, hogy megfelelő szolgáltatások létrehozásával és képzett személyzet alkalmazásával biztosítsák a szükséges pszichológiai és morális támogatást az erőszak gyermekáldozatai számára, annak érdekében, hogy a gyermeket az első kapcsolatteremtéstől a felépülésig kezeljék; e szolgáltatásokat ingyenesen kell biztosítani;

33. tegyenek meg minden szükséges intézkedést annak biztosítására, hogy egyetlen áldozat sem szenvedjen el másodlagos (re)viktimizációt, illetve ne éljen át a nemek egyenlősége iránt érzékenységet nem mutató bánásmódot a segítségnyújtásért felelős rendőrség, egészségügyi és szociális szakma részéről, illetve az igazságszolgáltatási alkalmazottak részéről.

Büntetőjog, polgári jog és bírósági eljárások

Büntetőjog

A tagállamok

34. biztosítsák, hogy a büntetőjog rendelkezzen arról, hogy bármilyen személy elleni erőszakos cselekmény, különösen a fizikai és szexuális erőszak, az adott személy fizikai, pszichológiai és/vagy szexuális szabadságának és integritásának sérelmét és ne csupán az erkölcs, a becsület vagy az illem sérelmét jelentse;

35. biztosítsanak a jogrendszerükben megfelelő intézkedéseket és szankciókat, lehetővé téve gyors és hatékony lépések tételét az erőszak elkövetőivel szemben, és orvosolva az erőszak női áldozataival szembeni sérelmeket. A nemzeti jogrendszer főként:

- nyilvánítsa büntetendővé a szexuális erőszakot és a nemi erőszakot, melyet házastársak, rendszeres vagy alkalmi partnerek és élettársak követnek el;

- nyilvánítson büntetendővé minden olyan szexuális cselekményt, melyet a cselekménybe bele nem egyező személyek ellen követnek el, akkor is, ha e személyek nem mutatják az ellenállás jeleit;

- nyilvánítson büntetendővé bármilyen természetű vagy bármiféle módon, a cselekménybe bele nem egyező személy sérelmére elkövetett szexuális célú behatolást;

- nyilvánítson büntetendővé minden, a várandós, védtelen, beteg, fizikailag vagy szellemileg fogyatékos illetve függő helyzetben lévő áldozat sebezhetőségével való visszaélést;

- nyilvánítson büntetendővé minden, az elkövető helyzetével való visszaélést, és különösen, ha felnőtt áll gyermekkel szemben.

Polgári jog

A tagállamok

36. biztosítsák, hogy azokban az esetekben, ahol az erőszak ténye megállapítást nyert, az áldozatok kapjanak megfelelő, a cselekmény súlyossági fokával összhangban lévő kompenzációt minden elszenvedett anyagi, fizikai, pszichológiai, erkölcsi és szociális károsodásért, ideértve a felmerült jogi költségeket is;

37. tűzzék ki célul az áldozatok kompenzációját szolgáló finanszírozási rendszerek létrehozását.

Bírósági eljárások

A tagállamok

38. biztosítsák, hogy az erőszak minden áldozatának lehetősége legyen eljárást indítani, s úgyszintén, hogy a megfelelő esetekben a jogi személyiséggel rendelkező köz- és magánszervezetek az áldozatok védelmében – akár velük együtt, akár az ő képviselőikben – eljárhassanak;

39. hozzanak olyan rendelkezéseket, melyek biztosítják, hogy a büntetőeljárásokat az ügyész indíthassa meg;

40. ösztönözzék az ügyészeket arra, hogy a nők és gyermekek elleni erőszakot tekintsék súlyosbító vagy döntő tényezőnek az arról való döntés során, hogy a közérdek védelmében vádat emelnek vagy sem;

41. tegyenek meg minden szükséges lépést annak biztosítására, hogy az eljárások minden szakaszában az áldozatok fizikai és pszichológiai állapotát figyelembe vegyék, és az áldozatok egészségügyi és pszichológiai ellátásban részesülhessenek;

42. tűzzék célul az erőszak áldozatainak és tanúinak meghallgatása esetében speciális feltételek megállapítását a tanúvallomás megismétlésének elkerülése és az eljárások traumatizáló hatásainak csökkentése érdekében;

43. biztosítsák, hogy az eljárási szabályok, kellő figyelemmel az áldozatok és a tanúk által elszenvedett traumára, meggátolják az erőszak áldozatainak és tanúinak jogtalan és/vagy megalázó meghallgatását, annak érdekében, hogy elkerüljék a további traumát;

44. biztosítsák, ahol szükséges, olyan intézkedések meghozatalát, melyek célja az áldozatoknak a megfélemlítéstől és a lehetséges bosszúálló cselekményektől való védelme;

45. hozzanak speciális intézkedéseket a gyermekek jogai védelmének az eljárások alatti biztosítására;

46. biztosítsák, hogy a gyermekek minden meghallgatása a törvényes/jogi képviselőjük vagy - amennyiben az helyénvaló - az általuk választott felnőtt jelenlétében történjen, egészen addig, míg a bíróság indokolt határozatával ellenkező döntést nem hoz az adott személy vonatkozásában;

47. biztosítsák, hogy a gyermekek eljárást kezdeményezhessenek törvényes/jogi képviselőjükön, köz- és magánszervezeteken, illetve bármely általuk választott felnőttön keresztül, a törvényes hatóságok jóváhagyásával, illetve - amennyiben szükséges - biztosítsák a gyermekek hozzáférését ingyenes jogsegélyhez;

48. biztosítsák, hogy az elévülési idő a büntetőeljárás indítására a szexuális bűncselekmények eseteiben az áldozat felnőttkorúvá válása napjáig ne kezdődjön el;

49. biztosítsák a szakmai titoktartás követelményének kivételes felfüggesztését azokban az esetekben, amikor a szakemberek a munkájuk során az elvégzett vizsgálatok illetve a kapott bizalmas információ eredményeként gyermekek elleni szexuális erőszak eseteiről értesülhetnek.

Intervenciós programok az erőszak elkövetői részére

A tagállamok

50. szervezzenek intervenciós programokat azzal a szándékkal, hogy ösztönözzék az erőszak elkövetőit erőszakmentes viselkedésminták felvételére, azáltal, hogy hozzásegítik őket ahhoz, hogy tudatába kerüljenek cselekedeteiknek és felismerjék felelősségüket;

51. biztosítsák a lehetőséget az elkövetők számára – nem büntetési alternatívaként, hanem az erőszak megelőzését célzó kiegészítő intézkedésként – intervenciós programokban való részvételre; az ilyen programokban való részvételt önkéntes alapon kell felajánlani;

52. fontolják meg specializált, államilag elismert, nem-kormányzati szervezetek és egyesületek által kezdeményezett intervenciós központok létrehozását az erőszakos férfiak számára és segélyközpontok létrehozását a rendelkezésre álló források keretei között;

53. biztosítsák az együttműködést és a koordinációt a férfiakra irányuló intervenciós programok és azon programok között, melyek a nők védelmével foglalkoznak.

További intézkedések a szexuális erőszak vonatkozásában

Genetikai adatbank

A tagállamok

54. Fontolják meg országos és európai adatbank létrehozását, mely tartalmazza minden azonosított és azonosítatlan szexuális erőszakot elkövető személy genetikai jellemzőit, annak érdekében, hogy életbe léptessenek egy, az elkövetők elfogását és a bűnisméltés megelőzését célzó hatékony rendszert, figyelembe véve az e téren a nemzeti jog és az Európa Tanács által lefektetett elveket.

További intézkedések a családon belüli erőszak vonatkozásában

A tagállamok

55. minősítsék bűncselekménnyé a családon belüli erőszak minden formáját;

56. vizsgálják felül és/vagy emeljék a büntetéseket, ahol szükséges, a családon belül elkövetett szándékos erőszakos cselekmények és fizikai bántalmazás esetében, a család bármelyik tagja az érintett;

57. akadályozzák meg, hogy a házasságtörés mentségül szolgáljon a családon belüli erőszakra;

58. tűzzék ki célul intézkedések meghozatalának lehetőségét, annak érdekében, hogy:

a. lehetővé tegyék a rendőrség számára a veszélyben lévő személy tartózkodási helyére való belépést, az elkövető őrizetbe vételét és annak biztosítását, hogy az elkövető megjelenjen a bíró előtt;

b. lehetővé tegyék a bíróság számára az áldozatok védelmét szolgáló ideiglenes intézkedések útján, hogy megtiltsák az elkövetőnek az áldozattal való kontaktust, kommunikációt, az áldozat megközelítését, továbbá bizonyos meghatározott helyeken való tartózkodást vagy ezekre való belépést;

c. alkossanak kötelező eljárási protokollt azzal a céllal, hogy a rendőrség, az egészségügyi és szociális szolgálatok ugyanazt az eljárást kövessék;

d. alapítsanak proaktív áldozatvédő szolgálatokat, melyek kezdeményezik az áldozatokkal való kapcsolatfelvételt, amint a feljelentés/bejelentés a rendőrségre megtörtént;

e. biztosítsák a zavartalan együttműködést az összes érintett intézmény között, mint például a rendőrség, bíróságok és áldozatvédelmi szolgálatok, annak érdekében, hogy lehetővé tegyék a sértettek számára minden releváns jogi és

gyakorlati intézkedés megtételét a segítségnyújtás igénybevétele és az elkövetővel szembeni lépések megtétele érdekében, megfelelő időhatáron belül és elkerülve a nem kívánt érintkezést az elkövetővel;

f. nyilvánítsák büntetendővé az elkövetővel szemben alkalmazott hatósági intézkedések megszegésének minden esetét.

59. fontolják meg, ahol szükséges, a családon belüli erőszakot elszenvedett vagy elszenvedő bevándorló nők számára független tartózkodási jog biztosítását, annak érdekében, hogy lehetővé tegyék számukra az erőszakos férjük elhagyását anélkül, hogy el kellene hagyniuk a fogadó országot.

További intézkedések a szexuális zaklatás vonatkozásában

A tagállamok

60. tegyenek lépéseket annak érdekében, hogy megtiltsanak minden szexuális természetű, illetve egyéb, a szexen alapuló olyan viselkedést, mely a női munkavállalók méltóságát támadja, ideértve a felettesek és munkatársak magatartását: minden olyan, bárhol előforduló szexuális természetű viselkedést, melyben hatalmi pozícióját használja fel az elkövető (beleértve a olyan helyzeteket, mint például a szomszédi viszony, a tanárok és diákok közötti kapcsolat, a telefonos zaklatás, stb.). Ezek a helyzetek a személyek méltóságának megsértését jelentik;

61. segítsék elő a tudatosságot, felvilágosítást és megelőzést a munkahelyi, a munkával kapcsolatos, illetőleg a bárhol előforduló szexuális zaklatás vonatkozásában, és tegyék meg a megfelelő intézkedéseket a nők és férfiak efféle magatartásoktól való védelme érdekében.

További rendelkezések a nemi szervek megcsonkítása (genitális mutiláció) vonatkozásában

A tagállamok

62. nyilvánítsák büntetendővé a nők vagy lányok nemi szervének bármilyen megcsonkítását, akár beleegyezésükkel akár beleegyezésük nélkül történik; a nemi szervek megcsonkításán érteni kell a klitorisz bevarrását, kivágását, a klitoridektómiát és infibulációt;

63. büntessenek minden olyan személyt, aki szándékos részt vevője, megkönnyítője vagy elősegítője volt a női nemi szervek megcsonkítása bármely formájának, akár az érintett személy beleegyezésével, akár a nélkül történt a beavatkozás; az efféle cselekményeket részleges megvalósítás esetén is büntetni kell;

64. szervezzenek az érintett társadalmi csoportokat, különösen a bevándorlókat és menekülteket célzó információs és megelőző kampányokat az áldozatok egészségügyi kockázatairól és az elkövetők büntetőjogi felelősségre vonásáról;

65. készítsék fel az egészségügyi szakmát, különösen a terhesgondozásért és a szülés utáni gondozásért illetve a gyermekek egészségi állapotának figyelemmel kíséréséért felelős orvosokat;

66. gondoskodjanak bilaterális megállapodások megkötéséről vagy megerősítéséről a női nemi szervek megcsonkításának megelőzése és megtiltása, valamint az elkövetők büntetőjogi felelősségre vonása tárgyában;

67. fontolják meg a lehetőségét annak, hogy speciális védelmet biztosítsanak ezeknek a nőknek mint nemem alapuló okok miatt fenyegetett csoportnak.

További rendelkezések a konfliktus- és konfliktust követő helyzetekben előforduló erőszak vonatkozásában

A tagállamok

68. a nemzetközi humanitárius jog rendelkezéseinek megfelelően nyilvánítsák büntetendővé a nők és gyermekek elleni, konfliktushelyzetekben elkövetett erőszak minden formáját, akár megalázás, kínzás, szexuális rabszolgaság vagy e cselekmények eredményeként bekövetkezett halál formájában történik meg;

69. nyilvánítsák büntetendővé a nemi erőszakot, a szexuális rabszolgaságot, a kényszersterilizációt, illetve a szexuális erőszak minden egyéb, hasonló súlyosságú formáját, mint az emberi jogok túrheteren megsértéseit, mint az emberiség elleni bűncselekményeket, illetve amennyiben ezeket fegyveres konfliktussal összefüggésben követik el, mint háborús bűncselekményeket;

70. biztosítsák a tanúk védelmét a nemzeti bíróságok és a nemzetközi büntető bíróságok előtt a népirtás, az emberiség elleni és háborús bűncselekmények tárgyalása során, továbbá legalább az eljárások tartamára biztosítsanak számukra törvényes tartózkodási lehetőséget;

71. biztosítsanak szociális és jogi segítséget minden olyan személynek, akit a népirtás, az emberiség elleni és háborús bűncselekményekben tanúként idéztek a nemzeti bíróságok és nemzetközi büntető bíróságok elé;

72. fontolják meg nemem alapuló üldöztetés okán menekült státusz illetve kiegészítő védelem és/vagy humanitárius célú tartózkodási státusz biztosítását a konfliktusok során előforduló erőszak női áldozatai számára;

73. segítsék és anyagilag támogassák azon nem-kormányzati szervezeteket, melyek tanácsadást és segítséget biztosítanak a konfliktus- és konfliktust követő helyzetekben előforduló erőszak áldozatainak;

74. a konfliktust követő helyzetekben segítsék elő a kifejezetten a nőkre vonatkozó kérdések belefoglalását az érintett területekre vonatkozó rekonstrukciós és politikai megújítási eljárásba;

75. biztosítsák nemzeti és nemzetközi szinten egyaránt, hogy a konfliktussal érintett területeken minden beavatkozás olyan szakemberek által történjen, akik a nemek egyenlősége iránt érzékenyebbé tévő képzésben részesültek;

76. támogassanak és finanszírozzanak olyan programokat, melyek a nemek egyenlősége iránt érzékeny megközelítést alkalmaznak a konfliktusok áldozatai számára nyújtott segítség és a konfliktust követő rekonstrukciós illetve hazatelepítő munka során.

További intézkedések az intézményi környezetben elkövetett erőszak vonatkozásában

A tagállamok

77. nyilvánítsák büntetendővé az állam, illetve az állami alkalmazottak által elkövetett vagy megtúrt fizikai, szexuális és pszichológiai erőszak minden formáját, bárhol is történik, és különösen a börtönökben vagy fogdákbán, pszichiátriai intézetekben stb.;

78. nyilvánítsák büntetendővé az olyan helyzetekben elkövetett vagy megtúrt fizikai, szexuális és pszichológiai erőszak minden formáját, ahol az állam vagy harmadik személy felelőssége megállapítható, például a bentlakásos iskolákban, nyugdíjasházakban és egyéb intézményekben.

További intézkedések a reprodukcióval kapcsolatos választási szabadság tiszteletben nem tartása vonatkozásában

A tagállamok

79. a tiltsák meg a kényszersterilizációt vagy kényszerabortuszt, a kényszer vagy erőszak által kieszakozott fogamzásgátlást, továbbá a szül(et)és előtti nemi szelektációt, és e célból tegyenek meg minden szükséges intézkedést.

További intézkedések a becsület nevében elkövetett gyilkosságok vonatkozásában

A tagállamok

80. nyilvánítsák büntetendővé a nők és gyermekek elleni erőszak minden olyan formáját, melyet a "becsület nevében elkövetett gyilkosságok" szokásával kapcsolatban követnek el;

81. tegyenek meg minden szükséges intézkedést a “becsület nevében elkövetett gyilkosságok” megelőzésére, ideértve az érintett társadalmi csoportokat és szakembereket – különösen a bírókat és a jogi szakmát – célzó információs kampányokat;

82. büntessenek meg minden olyan személyt, aki szándékos résztvevője, megkönnyítője vagy elősegítője volt a “becsület nevében elkövetett gyilkosságoknak”;

83. támogassák a nem-kormányzati szervezeteket és egyéb csoportokat, melyek e gyakorlat ellen küzdenek.

További rendelkezések a korai házasságok vonatkozásában

A tagállamok

84. tiltsák meg a kényszerházasságokat, melyeket az érintett személyek beleegyezése nélkül kötöttek;

85. tegyék meg a szükséges intézkedéseket a gyermekek eladásával kapcsolatos gyakorlatok megelőzésére és megszüntetésére.